

BAN TUYÊN GIÁO TRUNG ƯƠNG
HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA HỒ CHÍ MINH
TỈNH ỦY HÀ NAM

ĐỒNG CHÍ
LƯƠNG KHÁNH THIÊN
VỚI CÁCH MẠNG VIỆT NAM
VÀ QUÊ HƯƠNG HÀ NAM

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

Chịu trách nhiệm xuất bản
GIÁM ĐỐC - TỔNG BIÊN TẬP
PGS.TS. VŨ TRỌNG LÂM

Chịu trách nhiệm nội dung
ỦY VIÊN HỘI ĐỒNG BIÊN TẬP – XUẤT BẢN
TS. VÕ VĂN BÉ

Biên tập nội dung: TS. LÊ HỒNG SƠN
ThS. NGUYỄN THỊ HẢI BÌNH
NGUYỄN MINH HƯỜNG
NGUYỄN PHƯƠNG THÙY
TRẦN PHAN BÍCH LIỄU

Trình bày bìa: NGUYỄN MẠNH HÙNG

Chế bản vi tính: NGUYỄN QUỲNH LAN

Số đăng ký xuất bản: ...-2023/CXBIPH/...../CTQG.

Quyết định xuất bản số: .....-QĐ/NXBCTQG, ngày...../2023.

Mã số ISBN: 978-604-57-.....

Nộp lưu chiểu tháng .... năm 2023.

ĐỒNG CHÍ
LƯƠNG KHÁNH THIỆN
VỚI CÁCH MẠNG VIỆT NAM
VÀ QUÊ HƯƠNG HÀ NAM

BAN CHỈ ĐẠO

- GS.TS. NGUYỄN XUÂN THẮNG   Bí thư Trung ương Đảng,
Chủ tịch Hội đồng Lý luận
Trung ương, Giám đốc Học viện
Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh -
Trưởng ban
- NGUYỄN ĐÌNH KHANG   Ủy viên Trung ương Đảng,
Bí thư Tỉnh ủy Hà Nam -
Đồng Trưởng ban
- PGS. TS. LÊ QUỐC LÝ   Phó Giám đốc Học viện
Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh -
Phó Trưởng ban Thường trực
- PHẠM SỸ LỢI   Phó Bí thư Thường trực Tỉnh ủy,
Chủ tịch Hội đồng nhân dân tỉnh
Hà Nam - Ủy viên
- PHẠM VĂN LINH   Nguyên Phó Trưởng ban
Tuyên giáo Trung ương - Ủy viên

ĐỒNG CHÍ
LƯƠNG KHÁNH THIÊN
VỚI CÁCH MẠNG VIỆT NAM
VÀ QUÊ HƯƠNG HÀ NAM

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT
Hà Nội - 2018

TỔ CHỨC BẢN THẢO

PGS.TS. TRẦN MINH TRƯỜNG	Viện trưởng Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh
TRẦN ĐỨC THUẦN	Ủy viên Ban Thường vụ, Trưởng ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Hà Nam
PGS.TS. LÊ VĂN LỢI	Vụ trưởng Vụ Quản lý khoa học, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh
TS. ĐINH THỊ MAI	Phó Vụ trưởng Vụ Tuyên truyền, Ban Tuyên giáo Trung ương
PGS.TS. LÝ VIỆT QUANG	Phó Viện trưởng Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh
PGS.TS. PHẠM HỒNG CHƯƠNG	Giảng viên cao cấp, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh
PGS.TS. NGUYỄN THỊ KIM DUNG	Giảng viên cao cấp, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh
TS. TRẦN THỊ HUYỀN	Giảng viên chính, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Đồng chí Lương Khánh Thiện là một nhà lãnh đạo tiên bối tiêu biểu, có nhiều đóng góp to lớn cho sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc. Xuất thân trong một gia đình nhà nho nghèo có truyền thống yêu nước, thấu hiểu nỗi khổ cực của người dân mất nước, Lương Khánh Thiện đã sớm hình thành tinh thần yêu nước, hun đúc ý chí cách mạng, nhằm đánh đổ chế độ thực dân, phong kiến, giành độc lập, tự do cho dân tộc.

Với tinh thần tự học tập, rèn luyện trong thực tiễn, đồng chí Lương Khánh Thiện đã trở thành người lãnh đạo có năng lực và uy tín của Đảng. Trải qua nhiều cương vị lãnh đạo, hoạt động ở nhiều địa phương khác nhau, dù ở đâu, thực hiện nhiệm vụ gì, đồng chí cũng hết lòng vì Đảng, vì dân, vững vàng trước những khó khăn, thử thách, luôn hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao. Ba lần bị địch bắt, giam ở các nhà tù Hải Phòng, Hà Nội, bị đày ra "địa ngục trần gian" Côn Đảo, với những thủ đoạn dụ dỗ, mua chuộc, tra tấn hết sức dã man của kẻ thù, đồng chí vẫn trung thành tuyệt đối với lý tưởng cách mạng của Đảng. Không khuất phục được tinh thần gang thép của người chiến sĩ cách mạng kiên trung, tòa án của thực dân Pháp đã kết án tử hình, đưa đồng chí đi xử bắn vào ngày 1-9-1941.

Nhân kỷ niệm 115 năm ngày sinh đồng chí Lương Khánh Thiện (1903-2018), Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật xuất bản cuốn sách *Đồng chí Lương Khánh Thiện với cách mạng Việt Nam và quê hương Hà Nam*.

Cuốn sách bao gồm một số bài viết, bài nghiên cứu của các đồng chí lãnh đạo Trung ương và địa phương, các nhà khoa học...

tại Hội thảo "Đồng chí Lương Khánh Thiện với cách mạng Việt Nam và quê hương Hà Nam" do Ban Tuyên giáo Trung ương, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Tỉnh ủy Hà Nam phối hợp tổ chức.

Từ các góc độ khác nhau, các bài viết đã phản ánh một cách tương đối toàn diện, có hệ thống về cuộc đời và sự nghiệp, làm nổi bật những cống hiến to lớn của đồng chí Lương Khánh Thiện đối với cách mạng Việt Nam và quê hương Hà Nam, tấm gương tiêu biểu về tinh thần tự học, tự rèn luyện, hết lòng phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân; phân tích những ảnh hưởng của quê hương, gia đình đến việc hình thành nhân cách, lý tưởng, cũng như con đường cách mạng của Lương Khánh Thiện..., góp phần làm phong phú thêm những thông tin về cuộc đời, sự nghiệp, những cống hiến to lớn của đồng chí Lương Khánh Thiện đối với sự nghiệp cách mạng của Đảng và nhân dân ta.

Cuốn sách là tài liệu quý để các cấp ủy đảng, các cơ quan, tổ chức, nhất là các địa phương nơi đồng chí Lương Khánh Thiện đã từng hoạt động, công tác, thực hiện tuyên truyền, giáo dục cho các tầng lớp nhân dân, đặc biệt là thế hệ trẻ hôm nay và mai sau về sự cống hiến của các bậc tiền nhân đối với quê hương, đất nước; khơi dậy và nêu cao lòng tự hào dân tộc, phát huy truyền thống lịch sử - văn hóa, truyền thống yêu nước trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Mặc dù Ban tổ chức hội thảo và Nhà xuất bản đã rất cố gắng trong quá trình biên tập, chỉnh lý và hoàn thiện, tuy nhiên do nguồn tư liệu lịch sử hạn chế và thiếu thống nhất, cách tiếp cận của các tác giả khác nhau, mỗi bài viết là một công trình nghiên cứu độc lập, nên cuốn sách khó tránh khỏi những thiếu sót, mâu thuẫn, trùng lặp giữa các bài viết, nhất là về những sự kiện, nhân vật lịch sử cụ thể. Rất mong bạn đọc góp ý để lần xuất bản sau cuốn sách có chất lượng cao hơn.

Xin trân trọng giới thiệu cuốn sách với bạn đọc.

Tháng 12 năm 2018

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

**ĐỒNG CHÍ LƯƠNG KHÁNH THIÊN
VỚI CÁCH MẠNG VIỆT NAM VÀ QUÊ HƯƠNG HÀ NAM
(Báo cáo đề dẫn Hội thảo)**

GS.TS. NGUYỄN XUÂN THẮNG*

Kính thưa các quý vị đại biểu!

Kính thưa các đồng chí!

Đồng chí Lương Khánh Thiên - người chiến sĩ cộng sản kiên trung, đã hy sinh trọn đời cho sự nghiệp cách mạng của Đảng, vì độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Đồng chí là hình tượng cao đẹp của người cộng sản Việt Nam: Yêu nước, sáng tạo, anh hùng bất khuất, mãi mãi là niềm tự hào của Đảng và dân tộc ta.

Nhân dịp kỷ niệm 115 năm ngày sinh đồng chí, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh phối hợp với Ban Tuyên giáo Trung ương và Tỉnh ủy Hà Nam tổ chức Hội thảo khoa học với chủ đề: "Đồng chí Lương Khánh Thiên với cách mạng Việt Nam và quê hương Hà Nam". Đây là dịp để chúng ta nghiên cứu về cuộc đời, sự nghiệp hoạt động cách mạng vẻ vang và những cống hiến to lớn của đồng chí cho Đảng, cho cách mạng Việt Nam.

---

* Bí thư Trung ương Đảng, Chủ tịch Hội đồng Lý luận Trung ương, Giám đốc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.

Kính thưa các quý vị đại biểu!

Đồng chí Lương Khánh Thiện sinh ngày 13-10-1903, trong một gia đình nhà nho nghèo tại thôn Mễ Thượng, xã Mễ Tràng, tổng Mễ Tràng, huyện Thanh Liêm (nay thuộc phường Liêm Chính, thành phố Phủ Lý), tỉnh Hà Nam. Sinh ra trên một vùng đất có bề dày lịch sử văn hiến và cách mạng, Lương Khánh Thiện đã sớm tiếp thu truyền thống yêu nước, tinh thần đấu tranh bất khuất chống giặc ngoại xâm của cha ông. Ngay từ khi còn là học sinh của Trường Kỹ nghệ thực hành Hải Phòng, Lương Khánh Thiện đã tích cực tham gia đấu tranh đòi nhà cầm quyền thực dân phải trả tự do cho cụ Phan Bội Châu (1925); đòi để tang cụ Phan Châu Trinh (1926). Do tham gia những hoạt động yêu nước, Lương Khánh Thiện và nhiều học sinh cùng lớp bị đốc học của trường đánh đập. Đồng chí quyết định bỏ học, từ đó tham gia hoạt động trong phong trào công nhân.

Năm 1927, Lương Khánh Thiện được Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên Nam Định giác ngộ và kết nạp vào Hội. Với tất cả nhiệt huyết của tuổi trẻ, đồng chí Lương Khánh Thiện hăng hái tham gia tuyên truyền, vận động công nhân, xây dựng cơ sở cách mạng, tháng 4-1929, đồng chí được kết nạp vào chi bộ cộng sản ở Hải Phòng và được phân công phụ trách phong trào công nhân Nhà máy Chai. Đồng chí trực tiếp lãnh đạo tổ chức nhiều cuộc đấu tranh của công nhân đòi tăng lương, giảm giờ làm, đòi giới chủ phải cải thiện điều kiện lao động cho công nhân.

Sự hoạt động tích cực của đồng chí Lương Khánh Thiện đã bị cơ quan mật thám Pháp ngày đêm theo dõi. Tháng 6-1929,

đồng chí bị địch bắt. Tòa án thực dân lúc đầu xử đồng chí 2 năm tù giam và 5 năm quản thúc, nhưng sau đó tại phiên tòa Đề hình tỉnh Kiến An (29-1-1931), đồng chí đã bị xử mức án "khổ sai chung thân", đưa đi đày biệt xứ ở Nhà tù Côn Đảo (7-1931).

Trong thời gian bị giam cầm ở Nhà tù Côn Đảo (1931-1936), với tinh thần kiên trung, giữ vững khí tiết của người cộng sản, thực hiện khẩu hiệu: "Biến nhà tù đế quốc thành trường học cách mạng", đồng chí Lương Khánh Thiện đã tích cực học tập lý luận; tham gia thành lập chi bộ trong tù; luôn đi đầu trong các cuộc đấu tranh đòi cải thiện chế độ hà khắc của nhà tù, bảo vệ tù nhân.

Khi Chính phủ Mặt trận Nhân dân Pháp lên cầm quyền, đồng chí Lương Khánh Thiện được trả tự do (9-1936). Sau khi ra tù, đồng chí lên Hà Nội, tiếp tục hoạt động cách mạng. Cuối năm 1936, đồng chí Lương Khánh Thiện cùng với một số "cựu tù chính trị" thành lập ra "Ủy ban Sáng kiến", thực chất là tái lập Xứ ủy Bắc Kỳ. Tại Hội nghị thành lập Xứ ủy lâm thời Bắc Kỳ (3-1937), đồng chí Lương Khánh Thiện được bầu vào Thường vụ Xứ ủy; được cử làm Bí thư Xứ ủy lâm thời Bắc Kỳ, kiêm Bí thư Thành ủy Hà Nội. Trên vị cương Bí thư Xứ ủy, đồng chí đã lãnh đạo xây dựng các đoàn thể cách mạng và phát động phong trào đấu tranh sôi nổi ở các tỉnh phía Bắc, đặc biệt là ở các thành phố lớn như Hà Nội, Hải Phòng, v.v., góp phần tạo nên cao trào đấu tranh dân chủ (1936-1939) trong phạm vi cả nước.

Tháng 9-1939, Chiến tranh thế giới thứ hai bùng nổ, thực dân Pháp ở Đông Dương trở mặt đàn áp phong trào cách mạng. Dự đoán trước tình hình cách mạng sẽ có những biến động mới, cùng với đồng chí Trần Quý Kiên, đồng chí Lương Khánh Thiện được phân công lên Phú Thọ chuẩn bị địa bàn, xây dựng

cơ sở cho Đảng rút vào hoạt động bí mật. Dưới sự chỉ đạo của đồng chí Lương Khánh Thiện, nhiều chi bộ đảng và cơ sở cách mạng ở các huyện Yên Lập, Cẩm Khê, Phù Ninh, Lâm Thao và thị xã Phú Thọ được thành lập. Trên cơ sở đó, thay mặt Xứ ủy Bắc Kỳ, đồng chí thành lập Ban cán sự đảng tỉnh Phú Thọ. Đây là bước chuẩn bị quan trọng về địa bàn hoạt động của Đảng, bảo đảm an toàn lực lượng khi Đảng ta rút vào bí mật, đồng thời làm tiền đề cho Đảng xây dựng ATK và căn cứ địa cho Tổng khởi nghĩa sau này.

Năm 1940, trước sự đàn áp, khủng bố của chính quyền thực dân, nhiều đồng chí lãnh đạo của Xứ ủy bị địch bắt, đồng chí Lương Khánh Thiện được điều động về làm Bí thư Khu B (còn gọi là Liên tỉnh B, gồm Hải Phòng, Kiến An, Quảng Yên, Hòn Gai, Hải Dương, Hưng Yên), trực tiếp phụ trách Đảng bộ Hải Phòng. Tháng 1-1941, trên đường đi công tác, đồng chí bị mật thám Pháp bắt đưa về giam giữ tại Nhà tù Hỏa Lò (Hà Nội).

Biết đồng chí là lãnh đạo cao cấp của Đảng, kẻ địch dùng đủ mọi thủ đoạn, đòn roi tra tấn, nhưng không thể khuất phục được khí tiết của người cộng sản kiên cường, tòa án thực dân Pháp đã kết án tử hình đồng chí Lương Khánh Thiện và đưa đồng chí đi xử bắn tại trường bắn Kiến An, thành phố Hải Phòng vào hồi 4 giờ 30 phút sáng ngày 1-9-1941.

Hiến dâng trọn cuộc đời cho sự nghiệp giải phóng dân tộc, vì tự do, hạnh phúc của nhân dân, đồng chí Lương Khánh Thiện đã anh dũng hy sinh "để cho cây cách mạng đơm hoa, kết trái".

Kính thưa các quý vị đại biểu!

Cuộc đời của đồng chí Lương Khánh Thiện tuy ngắn ngủi, nhưng đã có những cống hiến to lớn cho sự nghiệp cách mạng

giải phóng dân tộc, vì tự do, hạnh phúc của nhân dân. Hoạt động và cống hiến của đồng chí Lương Khánh Thiện được thể hiện rất sáng tạo, trải rộng trên nhiều lĩnh vực và nhiều địa bàn khác nhau. Trong Hội thảo này, Ban tổ chức đề nghị các nhà khoa học tập trung làm rõ một số nội dung chủ yếu sau đây:

Thứ nhất, đồng chí Lương Khánh Thiện là tấm gương sáng ngời về tinh thần yêu nước, sự cống hiến và hy sinh cho sự nghiệp cách mạng vẻ vang của Đảng, của dân tộc.

Sinh ra ở vùng đất có bề dày lịch sử và truyền thống cách mạng, tiếp thu truyền thống quê hương, thấu hiểu nỗi khổ cực của người dân mất nước, Lương Khánh Thiện đã sớm hình thành tinh thần yêu nước, hun đúc ý chí cách mạng, nhằm đánh đổ đế quốc, phong kiến, giành độc lập, tự do cho Tổ quốc.

Từ một học sinh đang học ở Trường Kỹ nghệ thực hành, thông qua phong trào đấu tranh yêu nước, đồng chí Lương Khánh Thiện đã sớm giác ngộ cách mạng, trở thành người cộng sản. Không quản ngại khó khăn, vất vả, tấm mình trong phong trào công nhân, đồng chí Lương Khánh Thiện đã thực hiện "ba cùng" với anh em công nhân, để tuyên truyền, vận động họ tham gia sự nghiệp cách mạng giải phóng dân tộc.

Có thể khẳng định rằng, chính ngọn lửa yêu nước và nhiệt huyết cách mạng của đồng chí đã trở thành động lực quy tụ, cảm hóa, giác ngộ giai cấp công nhân tham gia cách mạng. Đồng chí Lương Khánh Thiện là hiện thân tiêu biểu của chủ nghĩa yêu nước Việt Nam, sẵn sàng hy sinh, xả thân vì đất nước. Đồng chí đã dành toàn bộ sức lực, trí tuệ và tuổi trẻ, cống hiến trọn đời mình cho lý tưởng cao đẹp của Đảng và hạnh phúc của nhân dân.

Đi vào cõi vĩnh hằng khi mới 38 tuổi đời, ngắn ngủi nhưng chói sáng, trước mũi súng quân thù, đồng chí Lương Khánh Thiện đã tỏ rõ tinh thần anh dũng hiên ngang, giữ vững khí tiết của một người cộng sản, luôn tin tưởng vào thắng lợi cuối cùng của sự nghiệp cách mạng. Đồng chí Lương Khánh Thiện là một hình tượng cao đẹp của người cộng sản Việt Nam, mãi mãi là niềm tự hào của Đảng ta và dân tộc ta.

Thứ hai, đồng chí Lương Khánh Thiện là tấm gương tiêu biểu về tinh thần tự học tập, tự rèn luyện và phấn đấu trưởng thành của người cộng sản.

Tham gia hoạt động cách mạng từ khi còn là học sinh, chưa hề được trang bị lý luận và phương pháp cách mạng, nhưng với tinh thần tự học, tự rèn luyện trong thực tiễn, đồng chí Lương Khánh Thiện đã trở thành người lãnh đạo có năng lực, uy tín và sáng tạo của Đảng.

Thực hiện chủ trương "vô sản hóa", vừa học, vừa làm, đồng chí Lương Khánh Thiện đã tự rèn luyện tác phong sâu sát thực tiễn, hòa mình với quần chúng. Bất kỳ ở đâu, dù với những người công nhân Nhà máy Tơ, Nhà máy Chai ở Hải Phòng, hay với công nhân Nhà máy Sợi ở Nam Định, đồng chí luôn là người cán bộ gần gũi, được quần chúng tin yêu và cảm phục. Với bản tính cởi mở, nói đi đôi với làm, đồng chí đã thuyết phục, tập hợp quần chúng và trở thành tấm gương của quần chúng về tinh thần yêu nước và ý chí cách mạng. Vì vậy, những cơ sở cách mạng do đồng chí xây dựng dù bị kẻ địch khủng bố, đàn áp ác liệt, nhưng không bao giờ bị dập tắt.

Trong những năm tháng bị địch bắt và đày ải tại Nhà tù Côn Đảo, đồng chí Lương Khánh Thiện cùng với những chiến sĩ cộng sản đã thực hiện tinh thần "biến nhà tù đế quốc thành

trường học cách mạng". Chính tại nơi bị coi là "địa ngục trần gian", đồng chí Lương Khánh Thiện được học tập, nghiên cứu sâu sắc hơn lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin. Qua trao đổi với các đồng chí am hiểu về lý luận cách mạng, với tinh thần học hỏi, đồng chí Lương Khánh Thiện đã tiếp thu những vấn đề cơ bản về lý luận cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin, nghiên cứu, soi rọi và rút ra những bài học từ quá trình hoạt động thực tiễn của mình. Đó là những kiến thức lý luận bổ ích, giúp cho đồng chí sau khi ra tù, vận dụng vào hoạt động thực tiễn cách mạng một cách hiệu quả, sáng tạo.

Thứ ba, đồng chí Lương Khánh Thiện là người lãnh đạo tài năng, sáng tạo của Đảng và cách mạng Việt Nam.

Cuối năm 1936, sau khi được trả tự do, đồng chí Lương Khánh Thiện trở lên Hà Nội, danh nghĩa là mở hiệu giặt là Mai Hải ở phố Hàng Khoai, Hà Nội, nhưng thực chất là thiết lập địa điểm liên lạc, đón được nhiều tù chính trị mới được ân xá (trong đó có đồng chí Nguyễn Văn Cừ), để dần dần gây dựng, tái lập tổ chức đảng.

Với việc tham gia thành lập "Ủy ban Sáng kiến", đồng chí Lương Khánh Thiện đã cùng các đồng chí lãnh đạo Xứ ủy Bắc Kỳ kịp thời khôi phục, củng cố, xây dựng nhiều cơ sở cách mạng, thành lập lại các tổ chức cơ sở đảng ở Hà Nội, Hải Phòng, Hải Dương, Quảng Ninh, Nam Định...; đồng thời đẩy mạnh công tác phát triển đảng viên mới, làm cho số lượng đảng viên tăng lên, lực lượng của Đảng ngày càng lan rộng khắp trên các địa bàn trọng yếu.

Từ tháng 3-1937, trên cương vị Bí thư Xứ ủy lâm thời Bắc Kỳ, đồng chí Lương Khánh Thiện đã có những đóng góp quan trọng vào việc chỉ đạo phát triển các tổ chức cách mạng, mở

rộng địa bàn hoạt động của Đảng ở các tỉnh phía Bắc và vùng duyên hải Bắc Bộ. Dưới sự chỉ đạo của Xứ ủy Bắc Kỳ, trong đó có vai trò quan trọng của đồng chí Bí thư Xứ ủy lâm thời Lương Khánh Thiện, những tổ chức quần chúng như các hội ái hữu thợ máy, thợ in, thợ may, thợ giày và nhiều hình thức khác trên địa bàn Hà Nội và các địa phương khác, đã ra đời và hoạt động có hiệu quả. Đồng chí chỉ đạo Xứ ủy Bắc Kỳ đẩy mạnh công tác công vận, nông vận và phát triển đảng viên mới, làm cho phong trào cách mạng được triển khai rộng khắp trong các nhà máy, các vùng nông thôn; số lượng đảng viên tăng lên, lực lượng của Đảng lan rộng trên các địa bàn trọng yếu. Nhiều hình thức tổ chức và đấu tranh cách mạng chưa từng có ở giai đoạn trước đã xuất hiện như: lập Hội tương tế, Hội ái hữu, v.v., với phương thức hoạt động hết sức linh hoạt, từ bí mật cho đến bán công khai và công khai, hợp pháp và bán hợp pháp. Các cuộc vận động quần chúng biểu tình, đưa đơn dân nguyện đòi cải cách dân chủ, dân sinh; liên kết với phân bộ Đảng Xã hội Pháp ở Bắc Kỳ tổ chức nhiều cuộc nói chuyện, v.v. đã tạo nên khí thế cách mạng rất sôi nổi, làm cho uy tín và ảnh hưởng của Đảng trong quần chúng tăng cao.

Khi Chiến tranh thế giới thứ hai bùng nổ, đồng chí Lương Khánh Thiện lên Phú Thọ hoạt động. Chỉ trong một thời gian ngắn, đồng chí đã trực tiếp chỉ đạo xây dựng thành công nhiều cơ sở đảng và thành lập Ban cán sự đảng tỉnh Phú Thọ.

Với nhiều hoạt động tích cực, sâu sát và sáng tạo trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo thực tiễn, đồng chí Lương Khánh Thiện đã có đóng góp quan trọng cho phong trào cách mạng Bắc Kỳ, tạo bước phát triển mạnh mẽ, thống nhất trong phong trào cách mạng dưới sự lãnh đạo của Đảng; đồng thời, chuẩn bị tốt lực

lượng cho những biến chuyển của tình hình cách mạng trong giai đoạn mới.

Thứ tư, đồng chí Lương Khánh Thiện với quê hương Hà Nam.

Đồng chí Lương Khánh Thiện là người con của đất Hà Nam - vùng đất có bề dày truyền thống yêu nước, vùng đất hiếu học và khoa bảng, gắn liền với tên tuổi của nhiều danh nhân lịch sử văn hóa và cách mạng, như: Lê Hoàn, Trần Bình Trọng, Đinh Công Tráng, Nguyễn Khuyến, Nguyễn Hữu Tiến, Nam Cao, Hoàng Tùng, v.v..

Truyền thống yêu nước, hiếu học của quê hương, gia đình là nền tảng hình thành nhân cách, phẩm chất đạo đức cách mạng của đồng chí Lương Khánh Thiện: một người không màng danh lợi; luôn nỗ lực tu dưỡng, rèn luyện bản thân; yêu nước, yêu quê hương tha thiết; rất mực thương yêu đồng chí, đồng bào; suốt đời phấn đấu, hy sinh vì lợi ích của dân tộc và hạnh phúc của nhân dân.

Quê hương Hà Nam tự hào vì đã sinh ra những người cộng sản kiên trung, mẫu mực như đồng chí Lương Khánh Thiện - tấm gương ngời sáng đã làm rạng rỡ non sông, đất nước, mang lại vinh quang cho Đảng ta, cho dân tộc ta. Phát huy truyền thống yêu nước của quê hương, noi gương các nhà lãnh đạo cách mạng tiền bối của Đảng và dân tộc, Đảng bộ và nhân dân Hà Nam đã có nhiều đổi mới, sáng tạo, phát huy mọi nguồn lực, thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội để thực hiện tốt chủ trương phát triển kinh tế - xã hội là trung tâm, xây dựng Đảng là then chốt.

Kỷ niệm 115 năm ngày sinh của đồng chí Lương Khánh Thiện là dịp để chúng ta đẩy mạnh hơn nữa quá trình tu dưỡng, rèn luyện đạo đức cách mạng, phấn đấu lao động và

học tập hết mình; học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức và phong cách Hồ Chí Minh. Chúng ta càng có thêm tinh thần và ý chí để kế thừa và phát huy những giá trị cao đẹp của các thế hệ đi trước để lại, tiếp tục truyền cảm hứng và trách nhiệm cho các thế hệ hôm nay, mai sau tiên phong và đóng góp có hiệu quả cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

ĐỒNG CHÍ LƯƠNG KHÁNH THIỆN, NGƯỜI CON ƯU TÚ CỦA QUÊ HƯƠNG HÀ NAM

NGUYỄN ĐÌNH KHANG*

Hà Nam - quê hương của đồng chí Lương Khánh Thiện là vùng đất văn hiến lâu đời. Trong suốt tiến trình lịch sử, cũng như nhân dân các miền đất nước, cư dân Hà Nam đã vượt qua bao gian lao, thử thách chống chọi với thiên nhiên, mở mang bờ cõi, anh dũng chiến đấu chống mọi kẻ thù ngoại bang xâm lấn để bảo vệ quê hương, góp phần xây nên những truyền thống tốt đẹp của dân tộc: yêu nước nồng nàn, kiên cường, bất khuất chống giặc ngoại xâm; cần cù lao động, thông minh, sáng tạo; đoàn kết, nhân ái; hiếu học, vượt khó vươn lên... Hà Nam cũng là nơi sản sinh và hun đúc nên nhiều bậc hiền tài, những nhà văn, nhà thơ, nhà khoa học tên tuổi, những chiến sĩ cách mạng tiền bối, tiêu biểu trong số đó có đồng chí Lương Khánh Thiện.

Đồng chí Lương Khánh Thiện (tên gọi khác là Phương, Lang già, Ba già), sinh ngày 13-10-1903, ở thôn Mễ Thượng, xã Mễ Tràng, tổng Mễ Tràng, huyện Thanh Liêm (nay là tổ dân

---

* Ủy viên Trung ương Đảng, Bí thư Tỉnh ủy Hà Nam.

phố Mễ Thượng, phường Liêm Chính, thành phố Phú Lý), tỉnh Hà Nam, trong một gia đình nhà nho nghèo, có truyền thống yêu nước. Trong quá trình hoạt động cách mạng, đồng chí đã có nhiều đóng góp quan trọng cho sự nghiệp cách mạng, được Đảng ta công nhận là cán bộ tiền bối tiêu biểu của Đảng. Đồng chí xứng đáng là người con ưu tú của Đảng và của quê hương Hà Nam.

Thứ nhất, là người ham học hỏi, rèn luyện, có lý tưởng cao đẹp, nêu cao tinh thần trách nhiệm trước Đảng, trước dân.

Vượt lên hoàn cảnh khó khăn của gia đình, đồng chí Lương Khánh Thiện học tập rất chăm chỉ. Sau khi học xong lớp đồng ấu trường hàng tổng, có tấm bằng Sơ học yếu lược, đồng chí học tiếp lên trường huyện theo chương trình tiểu học Pháp - Việt. Học giỏi, cầu thị, ham hiểu biết, đồng chí được thầy giáo người Pháp và bạn đồng môn rất yêu quý, nể trọng. Hết lớp Nhì tiểu học, mặc dù gia đình, dòng họ rất kỳ vọng mong muốn đồng chí sẽ chuyên tâm theo con đường khoa bảng để "rạng danh tổ tông", tiếp nối truyền thống hiếu học, giữ nếp gia phong dòng họ, dòng tộc nhưng đồng chí quyết định chọn con đường vừa học vừa làm để có thể tự lập cuộc sống bản thân cũng như có thêm kiến thức cống hiến cho đất nước.

Năm 20 tuổi, đồng chí xin vào học tại Trường Kỹ nghệ thực hành Hải Phòng. Việc tiếp xúc với nhiều sách báo tiến bộ, với những tư tưởng yêu nước đã tác động mạnh mẽ đến tư tưởng, tình cảm và chí hướng cách mạng của đồng chí Lương Khánh Thiện. Từ khi gia nhập, hoạt động và lãnh đạo trong Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên ở Nhà máy Sợi Nam Định, Nhà máy Chai Hải Phòng, đồng chí Lương Khánh Thiện đã đóng góp công sức, trí tuệ đưa chủ nghĩa Mác - Lênin,